

*Πατριαρχικός και Συνοδικός Τόμος περί παραχωρήσεως αυτο-
κεφάλου καθεστώτος στη Σερβική Εκκλησία²*

Εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, Ἀμήν.
«Εἷς θεὸς καὶ πατὴρ πάντων ὁ ἐπὶ πάντων καὶ διὰ πάντων καὶ ἐν πᾶσιν
ὑμῖν» ὁ μακάριός φησιν Ἀπόστολος Παῦλος, ἔνθεν μὲν τὸ ἐνιαῖον τῆς ὑπε-
ρουσίου θεότητος ἀνομολογῶν καὶ στεντορείως ἀνακηρύττων, ἔνθεν δὲ
τὴν ἀναρχον ὑποδεικνύς αἰτίαν τῆς ἀδιαρρήκτου συναφείας τῶν πολλῶν καὶ
ποικίλων δημιουργημάτων τῆς θείας δυνάμεως καὶ σοφίας, δι' ὧν τὰ πάντα
αἰώνιοις νόμοις ἀπαρασαλεύτως καὶ ἀδιασπᾶστως συνάπτων ἑαυτῷ τε καὶ
ἀλλήλοις συνέχει καὶ συγκρατεῖ ὁ τῶν ὄλων πατὴρ καὶ πάνσοφος Κυβερνή-
της. Ἀνατείνοντες γὰρ τὸ ὄμμα εἰς οὐρανὸν τὰ πολλὰ ὀρώμεν καὶ μεγάλα καὶ
πολυειδῆ τῶν οὐρανίων σωμάτων συστήματα χωρὶς μὲν καθέκαστα περὶ τὸ
ἴδιον κέντρον κινούμενα καὶ τὰς ὠρισμένας αὐτοῖς λειτουργίας εὐτάκτως
ἐπιτελοῦντας διὰ τῆς εὐλαβικῆς δῆ, ὡς φασί, δυνάμεως συγκρατούμενα
καὶ ἐν ὄλον πάγκαλον καὶ θαυμαστοῦ εἰρήνης καὶ ἁρμονίας σύστημα
ἀποτελοῦντα, τῇ αἰωνία τοῦ παναγάθου Δημιουργοῦ βουλήσει ὑπακού-
οντα αἱ τε ἐπὶ γῆς τῶν ἀνθρώπων πολιτεῖαι καὶ καταστάσεις καὶ ἀπλῶς
εἰπεῖν πᾶσα πόλις καὶ χώρα, τοῖς αὐτοῖς καθάπαξ νόμοις τῆς ἐνότητος
καὶ ἁρμονίας ἀγόμενα, τὰ μεγάλα τῶν ἐθνῶν τοῦ κόσμου πληρώματα
σπουδάζει συναποτελεῖν, ὥστε καθάπερ τις ἑλκτική καὶ συνεκτική δύ-
ναμις καὶ φῶς ἀνέσπερον εἰς τὸ τὰ πάντα κατακοσμεῖν καὶ τῆς σκοτεινῆς
ἀταξίας καὶ συγχύσεως ἀπαλλάσσειν· ἅμα δὲ καὶ πρὸς ἄλληλα τὰ ἔθνη
συναρμολογεῖν καὶ ἐν ὄλον ἐναρμόνιον καὶ ὑπερφυῆς τὴν λογικὴν φύσιν
ἐναποφῆναι αὐτὸς πάλιν ὁ τῆς ἐνότητος καὶ ἁρμονίας αἰώνιος νόμος συ-
ντρέχων ἂν εἴη. Ὅτι δὲ ἀτελῶς ἐν τοῖς πολιτεύμασιν ἀριθ. πρωτ. τοῦ
κόσμου τούτου καθορᾶται, τοῦτο ἐν τῇ μιᾷ, ἀγία, καθολικῇ καὶ ἀποστο-
λικῇ Ἐκκλησίᾳ τέλειον ἐμπολιτεύεται καὶ κρατεῖ· αὐτὴν γὰρ ὁ ταύτης

ἀρχηγός και θεμελιωτής μίαν ποιμένην ἀποκαλεῖ τοὺς ἀνὰ τὴν οἰκουμένην λαούς, τὰ ἔθνη και τὰς ψυχὰς τῆς γῆς, ὅσοι ἐμελλον πιστεύειν εἰς αὐτὸν και τοῦ οὐρανοῦ αὐτοῦ πατρὸς δέεται ἵνα πάντες ἐν ὧσιν ἐν τῇ πρὸς ἀλλήλους ἀγάπῃ και τῇ τῆς πίστεως ἐνότητι. Πρὸς οἰκοδομὴν δὲ πάλιν θεοῦ τὴν Ἐκκλησίαν και πρὸς Ναὸν ἅγιον και σῶμα Χριστοῦ οἱ θεῖοι αὐτοῦ μαθηταὶ και ἀπόστολοι ἐξομοιοῦσι και πλήρωμα τοῦ πάντα ἐν πᾶσι πληρουμένου ταύτην ἐξονομάζουσιν· «ἐν γὰρ Χριστῷ Ἰησοῦ, γράφει ὁ μέγας τῶν ἐθνῶν ἀπόστολος πρὸς ἐφεσίους ἐπιστέλλων, πᾶσα ἡ οἰκοδομὴ συναρμολογουμένη αὐξεῖ εἰς ναὸν ἅγιον ἐν Κυρίῳ». Και «ἀληθεύοντες δὲ ἐν ἀγάπῃ αὐξήσωμεν εἰς αὐτὸν τὰ πάντα, ὅς ἐστι κεφαλὴ ὁ Χριστός, ἐξ οὗ πᾶν τὸ σῶμα συναρμολογούμενον και συμβιβάζομενον διὰ πᾶσης ἀφῆς τῆς ἐπιχορηγίας κατ' ἐνέργειαν ἐν μέτρῳ ἐνδὸς ἐκάστου μέρους, τὴν αὐξήσιν τοῦ σώματος ποιεῖται εἰς οἰκοδομὴν ἑαυτοῦ ἐν ἀγάπῃ»· και πάλιν ὁ αὐτός «σπουδάζοντες τηρεῖν τὴν ἐνότητα τοῦ πνεύματος ἐν τῷ συνδέσμῳ τῆς εἰρήνης ἐν σῶμα και ἐν πνεῦμα καθῶς και ἐκλήθητε ἐν μιᾷ ἐλπίδι τῆς κλήσεως ὑμῶν. Εἰς Κύριος, μία πίστις, ἐν βάπτισμα, εἰς θεὸς και πατὴρ πάντων ὁ ἐπὶ πάντων και διὰ πάντων και ἐν πᾶσιν ἡμῖν». Καὶ δὲ μία ποιμένη και ἐν σῶμα Χριστοῦ και ἔστι και λέγεται ἡ τοῦ θεοῦ ἐπὶ γῆς Ἐκκλησία διὰ τὸν τῆς πνευματικῆς ἐνότητος λόγον, οὐδαμῶς μέντοι ἐκάλυψε τοῦτο κατὰ τε τοὺς πρώτους και τοὺς μετέπειτα χρόνους τὴν σύστασιν μερικῶν κατὰ τόπους και χώρας ἐκκλησιῶν, ἀπ' ἀλλήλων ἀνεξαρτήτων και ἐσωτερικῶς αὐτοδιοικουμένων ὑπὸ ἰδίου ποιμένας και διδασκάλους και διακόνους τοῦ εὐαγγελίου τοῦ Χριστοῦ, ἤτοι τοὺς ἐπισκόπους ἢ Ἀρχιεπισκόπους και Πατριάρχας, κατὰ λόγον οὐ μόνον τῆς ἱστορικῆς ἐν τῷ χριστιανισμῷ σημασίας τῶν πόλεων και χωρῶν, ἀλλὰ και τῶν πολιτικῶν περιστάσεων τῶν ἐν αὐτοῖς λαῶν και ἐθνῶν. «Και γὰρ τῷ θρόνῳ τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης, φησὶν ἡ τετάρτη ἀγιωτάτη οἰκουμενικὴ ἐν Χαλκηδόνι Σύνοδος, διὰ τὸ βασιλεύειν τὴν πόλιν ἐκείνην οἱ πατέρες εἰκότως ἀποδεδώκασι τὰ

πρεσβεία· καὶ τῷ αὐτῷ σκοπῷ κινούμενοι οἱ ἑκατὸν πενήκοντα θεοφι-
λέστατοι ἐπίσκοποι τὰ ἴσα πρεσβεία ἀπένειμαν τῷ τῆς νέας Ῥώμης ἀγιω-
τάτῳ θρόνῳ, εὐλόγως κρίνοντες τὴν βασιλεία καὶ συγκλήτῳ τιμηθεῖσαν
πόλιν καὶ τῶν ἴσων ἀπολαύουσαν πρεσβείων τῇ πρεσβυτέρᾳ βασιλίδι
Ῥώμῃ καὶ ἐν τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς ὡς ἐκείνην μεγαλύνεσθαι πράγμασι,
δευτέραν μὲν ἐκείνην ὑπάρχουσαν». Συνωδὰ δὲ τούτοις ὕστερον καὶ ὁ
ιερώτατος Φώτιος «τὰ ἐκκλησιαστικά, ἔγραφε, καὶ μάλιστα γὰρ τὰ τῶν
ἐνοριῶν δίκαια ταῖς πολιτικαῖς ἐπικρατείαις τε καὶ διοικήσεσι συμμετα-
βάλλεσθαι εἴωθε». Τοιγαροῦν τῆς εὐσεβεστάτης καὶ θεοφρουρήτου
ἡγεμονίας τῆς Σερβίας τῇ ἄνωθεν προνοίᾳ κρατυνθείσης καὶ μεγαλυν-
θείσης ἔναγχος, καὶ τὴν ὀλοσχερῇ πολιτικῇ αὐτῆς ἀνεξαρτησίαν ἀπο-
λαβούσης, τοῦ δὲ εὐσεβεστάτου, θεοστηρίκτου καὶ Γαληνοτάτου ἡγεμό-
νος αὐτῆς Μιλάνου τοῦ Δ' Ὀβράνοβιτς καὶ τοῦ πανιερωτάτου Ἀρχιεπι-
σκόπου Βελιγραδίου καὶ Μητροπολίτου Σερβίας κυρίου Μιχαήλ, ἐν
ὀνόματι τοῦ τ' εὐαγοῦς κλήρου καὶ τοῦ εὐσεβοῦς λαοῦ διὰ γραμμάτων
πρὸς ἡμᾶς ἀνενεχθέντων καὶ ἀνάλογον τῇ πολιτικῇ ἐκκλησιαστικῇ
ἀνεξαρτησίαν καὶ αὐτοδιοίκησιν ἐξαιτησαμένων, ὁ Μητροπολίτης ἡμῶν
μετὰ τῆς περι ἡμᾶς ἀγίας Συνόδου τῶν ἱερωτάτων Μητροπολιτῶν, τῶν
ἐν ἀγίῳ πνεύματι ἀγαπητῶν ἡμῶν ἀδελφῶν καὶ συλλειτουργῶν συνελ-
θόντες ἐπὶ τοῦτῳ ἐν τῷ Συνοδικῷ τοῦ ἀγίου μεγαλομάρτυρος Γεωργίου
καὶ συνδιασκεψάμενοι ἐν ἀγίῳ πνεύματι καὶ τὴν αἴτησιν αὐτῶν εὐλογον
καὶ πρὸς τὸ πνευμάτων ἱερῶν Κανόνων καὶ τὰς κατὰ καιροὺς ἐκκλησια-
στικὰς πράξεις κατὰ πάντα συνάδουσαν εὐρόντες, ἀπεφηνάμεθα ἵνα ἡ
ὀρθόδοξος Ἐκκλησία τῆς Σερβικῆς Ἠγεμονίας ἢ τέως διὰ τοῦ Ἀρχιεπι-
σκόπου Βελιγραδίου καὶ Μητροπολίτου Σερβίας ἔχουσα τὴν κανονικὴν
ἐξάρτησιν καὶ ἀναφορὰν εἰς τὸν καθ' ἡμᾶς ἀγιώτατον ἀποστολικὸν καὶ
Πατριαρχικὸν θρόνον Κωνσταντινουπόλεως μετὰ τῶν ἀρτίως προσαρ-
τηθεισῶν αὐτῇ ἐπαρχιῶν καὶ διαμερισμάτων, ἤτοι σύμπασα ἢ ἐν τοῖς
ὀρίοις τῆς πολιτικῶς καὶ χωρογραφικῶς μεγαλυνθείσης καὶ τέλειον ἀνε-

ξαρτηθείσης Ἡγεμονίας τῆς Σερβίας ἐμπεριλαμβανομένη ὀρθόδοξως Ἐκκλησία, κεφαλὴν ἔχουσα ὡς καὶ ἅπαντα ἡ ὀρθόδοξος καθολικὴ καὶ ἀποστολικὴ Ἐκκλησία τὸν θεάνθρωπον Κύριον καὶ Σωτῆρα ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, ὑπάρχει τοῦ λοιποῦ κανονικῶς αὐτοκέφαλος, ἀνεξάρτητος καὶ αὐτοδιοίκητος, πρῶτον ἐν τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς πράγμασι καὶ Πρόεδρον αὐτῆς ἔχουσα καὶ ἐπιγινώσκουσα τὸν ἀρχιεπίσκοπον Βελιγραδίου καὶ Μητροπολίτην Σερβίας, ἔχοντα περὶ ἑαυτὸν Σύνοδον κατὰ τοὺς ἱεροὺς Κανόνας συγκροτουμένην ἐκ τῶν ἀρχιερέων τῆς ἐκκλησιαστικῆς αὐτῆς περιφερείας καὶ μετ' αὐτοῦ κυβερνώσαν τὰ τῆς ἐκκλησίας τῆς ἡγεμονίας ὡς οἱ θεῖοι καὶ ἱεροὶ διακηρύττονται κανόνες, ἐλευθέρως τε καὶ ἐν ἀγίῳ πνεύματι καὶ ἀκωλύτως ἀπὸ πάσης ἄλλης ἐπεμβάσεως, οὕτω δεῖ καὶ ἐπὶ τούτοις καθισταμένην διὰ τοῦδε τοῦ Συνοδικοῦ Τόμου τοῦ ἀγίου ἐν τῇ ἡγεμονίᾳ τῆς Σερβίας ἐκκλησίαν, ἐπιγινώσκομεν καὶ ἀνακηρύττομεν πνευματικὴν ἡμῶν ἀδελφὴν καὶ πάσαις ταῖς ἀνὰ τὴν οἰκουμένην ὀρθοδόξοις ἐκκλησίαις ἐπισυνιστῶμεν τοιαύτην ἀναγνωρίζεσθαι καὶ μνημονεύεσθαι τῷ ὀνόματι «ἡ ἀγία αὐτοκέφαλος Ἐκκλησία τῆς Σερβικῆς ἡγεμονίας». Καὶ δὴ καὶ πάσας τὰς προνομίας καὶ πάντα τὰ κυριαρχικὰ δικαιώματα τὰ τῇ αὐτοκέφαλῳ ἐκκλησιαστικῇ ἀρχῇ παρομαρτοῦντα παρέχομεν αὐτῇ, ὥστε τοῦ λοιποῦ τὸν μὲν Ἀρχιεπίσκοπον Βελιγραδίου καὶ Μητροπολίτην Σερβίας ἱεουργοῦντα μνημονεῖν «πάσης Ἐπισκοπῆς Ὀρθοδόξων» τὴν δὲ περὶ αὐτὸν χορείαν τῶν σεβασμίων Ἀρχιερέων τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ καὶ τὰ πρὸς τὴν ἐσωτερικὴν ἐκκλησιαστικὴν διοίκησιν ἀφορῶντα ἀνακρίνεσθαι καὶ [...] καὶ καθορίζεσθαι ἀπολύτως ὑπ' αὐτοῦ τε καὶ τῆς περὶ αὐτὸν ἀγίας Συνόδου ἀκολουθῶς τῇ εὐαγγελικῇ καὶ τῇ λοιπῇ κατὰ τὴν ἱερὰν παράδοσιν καὶ τὰς σεβασμίας διατάξεις τῆς ἀγίας ὀρθοδόξου ἡμῶν Ἐκκλησίας διδασκαλίᾳ· ἵνα δὲ καὶ ἡ ἀμοιβαία πνευματικὴ ἐνότης πρὸς τε τὴν ἐν Κωνσταντινουπόλει μεγάλην τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίαν καὶ πρὸς τὰς λοιπὰς αὐτοκεφά-

λους ὀρθοδόξους τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας ζῶσά τε καὶ ἀκμαία καὶ ἐν πᾶσιν ἀπαραμείωτος διατηρεῖται ὀφείλει ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Βελιγραδίου καὶ Μητροπολίτης Σερβίας κατὰ τὸν ἀνέκαθεν παρὰ ταῖς αὐτοδιοικουμέναις Ἐκκλησίαις κρατήσαντα πατροπαράδοτον καὶ κανονικὸν τῆς ἀμοιβαίας ἀδελφικῆς σχέσεως καὶ συναφείας θεσμὸν μνημονεῦειν τὸ ἐν τοῖς ἱεροῖς Διπτύχοις τῶν ἀγιωτάτων Πατριαρχῶν, λαμβάνων καὶ τὸ ἅγιον Μύρον παρὰ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Μητρὸς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας καί, ὡς αὐτοδικαίως Πρόεδρος τῆς περὶ αὐτὸν ἱερᾶς Συνόδου ἀναγορευόμενος ἐπιστέλλειν τὰ νενομισμένα ἐνθρονιστικὰ Γράμματα πρὸς πάσας τὰς ὀρθοδόξους Πατριαρχικὰς καὶ λοιπὰς αὐτοκεφάλους Ἐκκλησίας καὶ πρὸς αὐτὰς ταύτας διὰ Γραμμάτων Συνοδικῶν ἀναφέρεσθαι ἐν τοῖς συμπίπτουσι γενικοῖς ἐκκλησιαστικοῖς ζητήμασι τοῖς καθολικωτέρας ψήφου καὶ δοκιμασίας ἐπιδοσόμενοις, ὡς καὶ τὰνἀπαλιν, ... τῶν ὀρισμένων πατριαρχικῶν καὶ αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν πρὸς αὐτὴν ταῦτα ποιήσῃ κατὰ τὴν ἀρχῆθεν, ὡς ἔφημεν, ἐπικρατήσασαν ἐν τῇ ὀρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ κανονικὴν τάξιν τε καὶ συνήθειαν. Ἐπειδὴ δὲ ἐν ταῖς ἄρτι πολιτικῶς προσαρτηθείσαις τῇ Σερβικῇ Ἡγεμονίᾳ ἐπαρχίαις εὐρηνται καὶ πολλοὶ σχισματικοὶ κληρικοὶ τε καὶ λαϊκοὶ ὀπαδοὶ τῆς λεγομένης βουλγαρικῆς ἐξαρχίας περὶ ὧν καὶ ἐν τῷ τοῦ Μητροπολίτου τῆς Σερβίας γράμματι δεδήλωται ὡς [εὐ... πόθον]* ἐπιστροφῆς τὰ περὶ τῆς παραδοχῆς αὐτῶν ἐν τοῖς κόλποις τῆς ὀρθοδόξου Καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας ἐπιλυθήσονται καὶ καθορισθήσονται συνωδὰ τοῖς ἱεροῖς Κανόσι καὶ ταῖς ἐκκλησιαστικαῖς διατάξεσιν. Ἐπ' αὐτοῖς οὖν τοῖς ὅροις ἢ ἐν Κωνσταντινουπόλει Μεγάλῃ τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίᾳ ἐν ἀγίῳ Πνεύματι Συνοδικῶς ἀποφαινομένη ἀνακηρύσσει τὴν ἐν Σερβίᾳ ἁγίαν Ἐκκλησίαν αὐτοκέφαλον καὶ αὐτοδιοίκητον καὶ ταύτην ἐγκαρδίως ἐπευλογοῦσα ἐν πάσῃ ἀδελφικῇ ἀγάπῃ ἐπεύχεται ἐστηριγμένην καὶ ἀκράδαντον αὐτὴν διὰ παντὸς ἐμμένειν ἐν τῇ πίστει

καὶ τῇ ἐνότητι τοῦ πνεύματος τῆς μιᾶς ἁγίας Καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας πρὸς οἰκοδομὴν τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ, ᾧ πρέπει πᾶσα δόξα τιμὴ καὶ προσκύνησις σὺν τῷ ἀνάρχῳ αὐτοῦ Πατρὶ καὶ τῷ παναγίῳ καὶ ἀγαθῷ καὶ ζωοποιῷ αὐτοῦ Πνεύματι νῦν τε καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

<ἐν ἔτει σωτηρίῳ χιλιοστῷ ὀκτακοσιοστῷ ἑβδομηκοστῷ ἐννάτῳ κατὰ μῆνα Ὀκτώβριον Ἐπινεμήσεως ἡ' ἡς (8ης)>

Ἰωακείμ ἐλέω Θεοῦ Ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως νέας Ῥώμης καὶ Οἴκου(ενικὸς) Πατριάρχης ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ ἀποφαίνεται

+ Ὁ Ἐφέσου Ἀγαθάγγελος

+ Ὁ Νικομηδείας Φιλόθεος

+ Ὁ Χαλκηδόνος Καλλίνικος

+ Ὁ Δέρκων Ἰωακείμ

+ Ὁ Νεοκαισαρείας Ἰερόθεος

+ Ὁ Σμύρνης Μελέτιος

+ Ὁ Μηθύμνης Πατάπιος

+ Ὁ Ἰμβρου Νικηφόρος

+ Ὁ Φαναριοφερσάλων Κωνστάντιος

+ Ὁ Κώου Μελέτιος